HAKKA SAYGI AHDE VEFA

HÜR BİLEK

YIL: 1. — SAYI : 13

★ İDAREHANE : ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 Tel: 21648 31 TEMMUZ 1948 ★

FİATI 10 KURUŞ

Tekel Bakanı İşçi Mümessillerile toplu olarak görüştü

Mümessiller, Bakandan birçok isteklerde bulundular

Tekel işlerine öğle yemeği ile ekmek de verilecek. Miyadı dolmuş iş elbiseleri geri alınmıyacak. Hasta işçilerin ilâçları Tekelin eczahanelerinde yoksa dışarda yaptırılacak ve doktorlar hasta işçileri evlerinde de muayene edecekler

Geçen hafta şehrimizde tetkiklerde bulunan yeni Tekel Bakanı Emin Erişirgil, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği merkezini ziyaret ederek Birlik yönetim kurulu üyeleriyle uzun uzadıya konuşmuştu. Bakan, pazartesi günü Ankaraya avdetinden evvel Tekel fabrikalarının işçi mümessillerini de Umum Müdürlükte toplamış ve dileklerini dinlemiştir.

Bu toplantıda ilk sözü alan Bakan; Birlik merkezinde bazı hususlar hakkında kendisinden ricada bulunan Üsküdar Yaprak Tütün İşçileri Sendikası Başkanı Ziya Üçer'e isteklerini tetkik ettiğini ve yapılması için icap edenlere emir verdiğini söylemiştir.

Ziya Üçer'in istekleri şunlardı:

1 — İşçiye öğle yemeği ile beraber ekmek de verilmesi ve buna karşılık, icap ederse simidin kaldırılması.

2 — Miyadı dolmuş iş elbiselerinin, yenisi verilirken işçiden geri alınmaması.

(Devamı sahife 2 de)

Tekel Bakanı İstanbul İşçi Sendikaları Birliği merkezinde Ziya Üçer'i dinlerken

Yine mesken dâvası

Dr. Rebi BARKIN

(Hür Bilek) in ilk sayısını mesken davasını ele alarak çıkarmıştık. Gerçek bu dava, işçinin en hayati davasıdır. Sayın Tekel Bakanı Profesör Emin Erişirgil geçen hafta lütfedip işçi sendikaları birliğini ziyaret ettiği zaman da, devletin idare mes'uliyetini omuzlarında taşıyan bir bakan ile işçiler arasında görüşülen ve bir ziyaretin sayılı dakikalarına sığdırılması gereken ön plândaki mevzular arasında yine mesken meselesi söz konusu oldu. Sosyal davalarımız ve işçilerimizle daima yakın bir ilgi gösteren sayın Bakan işçilere şunu vadetti: (Devlete ait arazi tesbit edilecek, parsellenecek ve işçilerden ev yaptırmak istiyenlere ucuz bir bedel mukabilinde verilecek).

Biz bunu iki yıldan beri iddia edip durmaktayız. Büyük şehirler ve endüstri merkezleri civarındaki beylik arazinin bundan iyi kullanış tarzı olamaz. Türk milletinin toprağa bağlılığı her millette bulunmayan en büyük meziyetlerden biridir. Biz çok milletler tanırız ki kendine ait bir mülk sahibi olmak hevesinde değildir. Bir işçi için ona verilen toprak üzerine bir ev yapmanın ne demek olduğunu bu dava ile yakından teması olmayanlar bilmezler. Onun bir kulübesi bir zenginin muazzam apartımanından daha üstündür. Ve tarife sığmaz fedakârlıklar ve zahmetlerle vücude getirilmiştir. Karıncaya göre bir damla su tufan demektir. Bu zahmete her millet katlanmaz. Avrupanın endüstri şehirlerinde kışla gibi yapılmış kocaman apartmanlar, daha doğrusu (icarhane) ler vadır. Çok ucuza mal edilmiş ve her türlü konfordan mahrum olan binalarda ve bina bloklarında yüzlerce işçi ailesi oturur. Bunlar iyi kötü bir kira verip buralarda oturmağı şehir civarlarında sudan, elektrikten ve yoldan mahrum açık arazide ev yapmağa tercih ederler. Daha doğrusu bu insanları oralarda çerden çöpten kulübe yapıp içinde oturmağa ikna etmek imkânsızdır. Bu milletlerde toprak

(Devamı sahife 3 de)

GÜCENMECE YOK!

ÜSKÜDARDA SABAH OLDU!

İki işçi konuşuyorlardı:

— Tekel Bakanı Sendikalar Birliğine gitmiş, iki saat işçilerle konuşmuş. Olur şey değil!

— Neden olmasın?

— Bir Bakanın Sendikalara kadar zahmet ettiğini ilk defa işitiyorum.

— Olur ya!

— Ama, Birliğe giden Çalışma Bakanı değil, Tekel Bakanı.

— İşçi dostu da ondan.

— Ha... şimdi anladım.

— Daha gelecek... görüp anlıyacaksın.

— Meselâ?

— Meselâ, Çalışma Müdürü de bir gün Birliğe gelebilir.

— Şakayı bırak canım, Üsküdarda sabah oldu.

NOKTA

Hayırsever tüccarın Nazarı Dikkatine

Kumaş tüccarı Bay Ömer Avni Yel zekât olarak, Karamürsel Mensucat Fabrikasında çalışan fakir işçilere kendi siparişlerinden 3 er metreden 108 elbiselik çulhaki dağıtmaya karar vererek keyfiyeti fabrika idaresine bildirmiştir.

Haber aldığımıza göre bu kumaşlar, fabrikaca işçi arasında hiç bir tefrik yapılmadan dağıtılmıştır. Gerçi çok az ücret alan muhtaç işçilerden bazıları bu tevziattan istifade ettirilmişlerdir. Fakat bu meyanda, saatte 145 kuruş para alan ve muhtaç olmayan kimselere de zekât verilmiştir. Saat ücreti 25-30 kuruş olan ve yırtık elbise ile gezen işçiler dururken, bu hareketin mânasının takdirini fabrika idaresine bırakır, sayın hayır sever tüccarın dikkat nazarını çekeriz.

Umumî Hastalık Sigortası

İnşallah bu kanun da, senelerdenberi bir türlü hazırlığı ikmal edilemiyen kanunların akibetine uğramaz!

Umumî hastalık sigortasının hazırlanmasına, yerli ve yabancı uzmanlarımızdan müteşekkil bir heyet tarafından başlanmıştır.

Bugün kanunla sağlanan ve meslekî sayılan hastalıklar hakikaten dar bir çerçeve içerisindedir. Bu sebeple iş hayatımız için umumî bir hastalık sigortasının kurulmasına mutlak ihtiyaç vardır.

Temennimiz bu tasarının bir an önce hazırlanması ve kanuniyet kesbederek işçileri her türlü hastalığa karşı teminata almasıdır.

İnşallah bu kanun da, senelerdenberi bir türlü hazırlığı ikmal edilemiyen kanunların akibetine uğramaz.

İşten mütevellit hastalıklar tesbit edlliyor

Hangi hastalıkların işten mütevellit olduğu şimdiye kadar tesbit olunamamıştı. Bakanlıklar arası çalışma komisyonu işten mütevellit hastalıkları gösteren tüzüğü bitirmiştir. Bu tüzüğün hazırlanmasında bütün dünya mevzuatı incelenmiş ve hangi memlekette hangi hastalık (işten mütevellit hastalıktır) diye gösterilmişse tüzüğe alınmıştır. Bu suretle Türk tüzüğü milletlerarası en ileri bir mevki işgal etmektedir. Bu tüzük sigortalar bakımından çok ehemmiyetlidir.

Buradan başka eskiden işten mütevellit hastalıklarda ilk üç gün işçi hiç gündelik alamaz ve sonra yarım yevmiye alırken bu tüzüğün kabulünden sonra İş Kanununun 25 inci maddesinin verdiği yetki ile 58 inci maddesine bir hüküm ilâve olunabileceğinden artık işçiler bu gibi hallerde hastalandıkları günden itibaren yarım gündelik alacaklardır.

Demirperdenin arkasındaki işçiler hakkında

AMERİKAN İŞÇİ BİRLİKLERİNİN BİR İSTEĞİ

Amerikan işçi birlikleri federasyonu birleşmiş milletler iktisadi ve içtimaî işler konseyine müracaat ederek demir perdenin arkasındaki memleketlerde işçi haklarına riayet edilmediğini ve (işçilerin tam manasile öldürülünceye kadar çalıştırıldığını) bildirmiş ve bu hususta milletler arası iş kurumunun tahkikat açmasını istemiştir.

Ankarada Fırıncı Kâmil Özkan okusun!

Fırın sahiplerinde hiç mi insaf yok?

Bu ne iştir bilinmez! Fırın sahipleri ekmek narhının tayininde 3 ekip işçi çalıştırdıklarını söyliyerek narh aldıkları halde fırın sahipleri dünyanın en ağır işlerinden biri olan fırın işlerinde işçileri 12 saat çalıştırıyorlar. Bunu da herkes biliyor. Sağlık Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Ankara Valisi, Belediye hep işçileri dinleyince hak veriyor, valinin yanında toplantı toplantı üstüne yapılıyor, aylardanberi bu iş hallolunamıyor. İşte 10 Temmuzda Ankara valisinin yanında yapılan

(Devamı sahife 2 de)

Adalet Mensucat Fabrikası işçilerinden bir grup

(Yazısı 3 üncü sahifede)

Hâdiseler Karşısında:

Nereye Konduralım?

Ortalıkta bir (Gecekondu) lâfıdır gidiyor. Başı darda olan, çoluğu çocuğu ile sokakta kalan vatandaş kanun manun dinlemedi, rastgeldiği yere başını sokacak bir kulübe kondurdu. Bunu herkes kolayzanneder. Bekçisi ile, polisi ile karşında koskoca bir devlet var! Taş taş üstüne koyarsın, bir de bakarsın ki kanunun bir ters tarafı tutar evini başına yıkarlar. Amma yapılan çerden çöpten kulübeyi yıkıvermek işden bile değildir gibi görünse de iş yine o kadar kolay olmayor. Her ne kadar belediye çavuşu ve polis de olsa nihayet insan bu! Halden yine anlıyor, (fukaranın evceğizini başına yıkmıyayım!) diyor, merhameti tutuyor. Amma yoğurt tutmak için nasıl maya isterse polisin filân merhametini tutturmak için biraz mayaya ihtiyaç var. Eh o da öteki gibi. Birbirlerinin hallerinden anlamak lâzım! Biraz ucundan göstermeyince merhamet filân tutmuyor. Bazı ahvalde merhabetin devamı için de (maya) yı yenilemek lâzım. Zavallı işçi sekiz saat çalış, üç saat fazla mesai, fabrikaya git gel de bir saat, iki saat de yemek içmek giyinmek, tıraş filân. Uykusundan, çok muhtaç olduğu istirahatinden kısıp evini yapıyor. Amma yine emniyette değil. Arsa kendisinin mi? Bilinmez! Daha devlet bile nerede malı olduğunu bilmiyor. Geceleri uykusu kaçar şöyle bir (ooh!) diyemez. Ayak sesi işitse yüreği hoplar!

İşte bu sebepten gecekonduların da modası geçti. Şimdi (gel gündüz kondur!) da desen adam düşünüyor. Devletin bunca toprağı bomboş durup durur. İnsafa merhamete gelseler de bunların hudutlarını filân tesbit etseler, kadastro plânlarını çıkarsalar parsellere bölseler de ihtiyaç sahiplerine (gel oğlum, işte ev yapacağın arsa! Parası da şu kadardır!) deseler. Bize bu pek güç değil gibi geliyor. Hem işittiğimize göre Ankarada bunu yapmışlar! Geceleri konduran kondurdu, Allah mübarek etsin. Biz açıkta kaldık, yok mu bir insaf sahibi ki söylesin, şimdi biz nereye konduralım?

T. SEVEN

Tekel Bakanı

(Baştarafı sahife 1 de)

3 — Hasta işçilerin ilâçları idarenin eczahanesinde bulunmadığı takdirde hariç eczahanelerde yaptırılması.

4 — İdare doktorlarının, hasta işçileri evlerinde de muayene etmesi.

5 — Yalnız iş saatlerinde açık bulundurulan revirin, hasta işçilere daimî surette açık bulundurulması.

Ziya Üçer, bu dileklerine ilâveten mümessiller toplantısında, iş yerlerinin iç yönetmeliğinin tefsire muhtaç ve hatalı 5 maddesinin düzeltilmesini Bakandan rica etmiştir.

Tütün fabrikası işçi mümessili Vahdettin Durmaz'ın dilekleri şunlardır:

Fabrikada vasati işçi ücreti 36 kuruştur. Bu para ile bu günün hayat şartları içinde geçinmiye imkân olmadığından, işçi ücretlerinin geçinebilecek dereceye yükseltilmesi.

(Bütün mümessiller bu mesele üzerinde hassasiyetle durmuşlar ve uzun görüşmeler yapmışlardır. Bakan vaziyeti tetkik edeceğini ve mümkün olanı yapacağını vadetmiştir.)

İşçi günlük yemek bedeli olarak kabul edilen 40 kuruşun az olduğu, çünkü bu para ile işçilere ancak 800 kalori verilebildiği, halbuki 2300 kaloriye ihtiyaç olduğu.

İşçilere, bazı devlet fabrikalarında olduğu gibi çocuk zammı verilmesi.

İşçiye yapılan para ödemelerinin, istihsali durdurmamak için kapalı zarf içerisinde ve tezgâh başında yapılması.

Diğer işçi mümessilleri de, bu hususlardan başka bir çok dileklerde bulunmuşlar ve bilhassa mesken meselesi üzerinde konuşmuşlardır.

Bakan mesken meselesinde şunları söylemiştir:

«Fabrikalarımızın civarında devlete ait arazi varsa müdürlerinize haber verin. Bunları derhal satın alalım. Parsellere ayırtıp size dağıtayım. İnşaat için de her birinize biraz biz yardım ederiz, biraz da siz eklersiniz, ve bu davayı halletmiş oluruz.

Bakan, diğer dilekleri de not etmiş ve toplantıya son verilmiştir.

OYUNCAK FABRİKASINDA İNFİLAK

Üsküdarda Hâkimiyeti Milliye caddesinde Ahmet ve İbrahime ait ve oyuncak tabancalarda kullanılarak patlayıcı mantar imalâthanesinde evvelki akşam bir infilâk olmuş, işçi kızlardan Mübeccel, Melâhat ve Gülnur muhtelif yerlerinden yaralındıklarından hastahaneye kaldırılmıştır.

Tütüncüler heyeti Londraya geldi

Londra — Pariste Türk Tütünlerinin Avrupaya satışları hakkında temaslarda bulunan heyetimiz dün Londraya gelmiştir. Heyet tütünlerimizin İngiltereye sevkini arttırmak imkânlarını araştırmak üzere ilgili makamlarla temas edecektir. Pariste, Marshall yardım plânından faydalanan memleketler arasında alış verişi arttırmak konusunda varılan kararlar müvacehesinde heyetin buradaki teşebbüslerinin nisbeten kolaylaşacağı ümit edilmektedir. Diğer taraftan İngiltere dolar sıkıntısı dolayısile Amerikadan zaruri olmıyan ithalâtı tahdit eylemekte olduğundan Türk tütününün satışları artmış bulunabilir.

Fırın sahiplerinde hiç mi insaf yok?

(Baştarafı sahife 1 de)

son toplantıda dahi yine bir karara varılamadı. İş Kanununa göre gündüz çalışacak ekip 11 saat ve gece çalışacak ekip te 8 saat çalışacaktır. Bu hesaba fırın sahipleri yanaşmıyorlar ve 3 üncü bir ekip çalıştırmağa ihtiyaç hasıl olacağından kâr edemiyeceklerini söylüyorlar. Halbuki Ankarada fırıncılık altın madeni gibi bir iştir. Ekmekleri sık sık fırına dizerek, pişme müddetinden biraz kısarak, akla gelmedik püf taraflar bularak fırın sahipleri dünyanın kazancını sağlıyorlar. İşittiğimize göre vilâyet ve belediye mümessilleri artık bu sonu gelmez toplantılardan netice çıkmadığını görerek işi kendileri halledeceklermiş! Bu karar inşallah halleri cidden çok perişan olan fırın işçilerinin lehine olur.

Ankara Fırın İşçileri Sendikasının; Belediye, Çalışma Müdürlüğü ve fırın sahipleri temsilcileri önünde yaptıkları bir tecrübede 1 çuval undan 99 değil, 119 ekmek çıkardıkları hakkındaki yazımız, Ankarada Yeşil Bursa fırını sahibi B. Kâmil Özkan'ın hoşuna gitmemiş ve idarehanemize alaylı bir mektup göndermiştir. Bu mektupta bizim yalan havadis neşrettiğimiz iddia ediliyor. iBz havadisimiznin hakikat olduğunu isbata hazırız. Eğer Bay fırıncı aksini isbat edecekse buyursun! Mızrak çuvala sığmaz. Eğer kendisinin doğru konuştuğuna itimadı olsaydı, bize hususî mektup değil tekzip yollardı.

Bakalım Bay fırıncı, fırın işçilerinin kendilerinden neler çektiğini belirten yukarıki yazımızı beğenecek mi?

Milletlerarası çalışma konferansına giden delegeler döndüler

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Sanfransisko'daki toplantısında Türkiyeyi temsil eden heyetin azalarının bazıları yurdumuza dönmüştür. Dönenler arasında işçi delegesi ile Bakanlığın iki delegesi bulunmaktadır. İşveren delegesi tetkiklerde bulunmak için daha bir müddet Amerikada kalacaktır.

Heyet başkanı Nurullah Esat Sümer önümüzdeki hafta İstanbul vapuru ile şehrimize gelecektir. Nurullah Esat Sümer'in şehrimizde işçilerle bir konuşmada bulunacağı tahmin edilmektedir.

İstanbul işçi sigortaları kurumu yeni bir binaya taşınacak

İstanbul İşçi sigortaları şubesinin Karaköy Palastaki yerinden çıkacağı ve daha müsait bir binaya taşınacağı söylenmektedir. Genel Müdür Dr. Cemal Kiper'in şehrimize gelişinde bina meselesiyle alâkadar olacağı tahmin edilmektedir.

Yeni bir grev usulü

Torino berber kalfaları yeni cami usulü traşla grev ilân ettiler

Son günlerde İtalyanın Torino şehrinde yeni bir grev usulü tatbik edilmektedir. Ücretlerinin arttırılmasını istiyen berber kalfaları, çalıştıkları berber salonlarını terkederek müşterilerini ucuz fiyatla açık havada tıraş etmeğe başlamışlardır.

CENAZE NAMAZI

Gazetelerden: Ücretli pazar tatili hakkında Zonguldak Milletvekilleri Profesör Emin Erişirgil ve Sabri Koçer tarafından yapılan kanun teklifin. Ekonomi komisyonu reddetti.

İmam — Ey cemaat merhumu nasıl bilirsiniz!
Cemaat — İyi bilir dilililik!

HAFTANIN YAZISI

İşçi Sendikaları

Sadi IRMAK

Sayıları kırkı aşmış olan sendikalarımız bir buçuk yıldır faaliyette bulunuyorlar. Geçen zaman ve kurulan sendikaların sayısı, sendika kanununun tatbikattaki neticeleri hakkında ilk intibaları edinmiye elverişlidir. Kanunun özünü tekrarlıyalım:

Türk sendikaları millî teşekküllerdir. Dünya ile temasları mevcut olmakla beraber gayeleri millî organlar olarak Türk işçisinin refahına hizmet etmektir.

Türk sendikaları gayri siyasi millî teşekküllerdir. Türk işçisinin her vatandaş gibi siyasî hak ve hürriyetleri tam olmakla beraber sendikalar sendika halinde siyaset yapamazlar. Yani her hangi bir partinin âleti olamazlar.

Türk sendikaları mensupları adına kollektif sözleşmeler aktedebilir.

Türk sendikaları, Türk kanunlarına göre mensuplarının haklarını arıyabilirler. Dâva açabilirler. Sosyal yardım teşekkülleıinin her nevini kurabilirler.

Kanunun özü budur. Şimdi ilk kuruluş müşkülleri yenilmiş ve neticeler belli olmıya başlamıştır. Derhal tesbit etmeliyiz ki bazı endişelerin ve peşin hükümlerin aksine olarak Türk sendikaları memlekette hayırlı bir nizam unsuru ve kıymetli birer sosyal yardım teşekkülü olmak yolundadırlar.

Keza, ilk tahminlerin aksine olarak sendikalar, parti politikasının dışında kalmıya da muvaffak olmuşlardır. Bununla beraber şurası aşikârdır ki sendikaların zamanla kendi haklarını daha iyi koruyan partilere meyil göstermeleri de tabiidir. Türk işçisinin olgunluğu, parti programları içinden tatbiki kabil olanlarla olmıyanları seçecek derecededir. Onun için parti programlarını hazırlıyanlar, bu noktayı asla gözden uzak tutmamalıdır.

Şüphe edilemez ki daha bir çok müşküllerin yenilmesi lâzımdır. Bir kısım işverenlerimizde sendikayı nahoş bir teşekkül sayan zihniyet yenilmeli ve bilâkis sendikanın iyi işlediği zaman patronlara bazı kolaylıklar sağlayabileceği düşünülmelidir. Müşterek mukaveleler bunun başında gelir. Öte yandan sendikalar, daha müsbet eserler meydana getirmek suretile işçiye emniyet vermelidirler. Sendikalarımızın bugünkü maddî durumları da maksada kâfi değildir. İşçi, sendikası için muntazaman aidat vermeyi öğrenmelidir.

Sendikalarımız, şimdiye kadar her türlü tahriklere karşı koymıya da muvaffak olmuşlardır. Memleket elbette yeni mevzuatiyle işçileri gittikçe daha iyi korumak yolundadır. Bu alanda her şeyin yapılıp bittiği intibaında elbette değiliz. Fakat bu yolda ehemmiyetli adımlar atılmış olduğu yalnız bizim değil yabancıların da dikkatinden kaçmamaktadır. Gerçek sosyal terakki kanunlar yoliyle vukubulan terakkidir. Bunun dışındaki yol, anarşi ve felâket getirir.

İşçi sendikaları, müspet dilekleriyle devletin teşebbüslerini desteklemeli ve kolaylaştırmalıdırlar.

İş kanunumuz süratle yenilenmeli, sosyal sigortalarımız genişletilmelidir.

Bütün bu sosyal terakkiler, devlet -işçi- işveren arasındaki ahengin derecesine bağlıdır. Türk sosyal mevzuatı, prensip olarak bu üç unsurun işbirliğini kabul etmiştir. Devletin sosyal terakkiye aleyhtar, patron ve işçinin birbirine düşman olduğu memleketlerin nasıl bir felâketle karşılaştığını misalleriyle görmüşüzdür. Onun için Türkiye'de bu üçüz unsurun samimî işbirliği esasını muhafaza etmeliyiz. Sendikalarımızın bu alanda büyük rolleri vardır.

ABONELERİMİZ

Gazetemize abone olupta kendisine gazete gitmiyen okuyucularımızın idarehanemize müracaatla keyfiyeti bildirmelerini rica ederiz.

Adalet Mensucat Fabrikasında

Dokuma işçisi Şükrü Baturay diyor ki: Devlet fabrikalarında çalışan işçilerden yüzde 5 kazanç vergisi alınırken biz yüzde 7 ödüyoruz. Acaba, bu tefrikin sebebi nedir?

★ ★ ★

Adalet Mensucat Fabrikasında, işçilerle ve işverenle ayrı ayrı konuştum. Şahsi intiba olarak hiç bir şey ilâve etmeden, işçilerin ve işverenin bana anlattıklarını okuyucularıma nakledeceğim.

20 senelik işçi olduğunu söyliyen Fehmi Tutkal suallerimi şöyle cevaplandırdı:

«Fabrikamız, diğer fabrikalara nazaran iyidir. Ücretlerimiz de öyle. Bilhassa sosyal yardımlar, hiç bir fabrikada olmadığı kadar mükemmeldir. Bence fabrikamızın yegâne kusuru, bazı dairelerde sıhhi şartların bozuk oluşudur. Bu da havasızlığa inhisar eder. Bu dairelere bir kaç pencere daha açılsa çok memnun olacağız.»

Dokuma işçisi Ramazan Ay da ayni şeyleri söyledi. Bu arada gözüme ilişen küçük bir çocuğa işçi olup olmadığını sordum. İşçi imiş. Bana şunları anlattı:

«17 yaşındayım. Adım Fuad Gündoğdu. Günde 8 saat çalışıyor, bazan da mesaiye kalıyorum. Bu vaziyette elime ayda 45 lira kadar bir para geçiyor. Fabrikadan ve işçilik hayatından memnunum.»

Etrafımı sarmış olan 15-20 kişilik bir işçi gurubunda kaç kişinin sendika üyesi olduğunu öğrenmek istedim. 8 kişi hiç bir sendikaya girmemiş. Sendika mensuplarına, sendikadan şimdiye kadar ne gibi faydalar gördüklerini sorduğum zaman Fehmi Tutkal dedi ki:

«Biz sendikayı bugünden ziyade yarın için kurmuş bulunuyoruz. İleride çok faydasını göreceğimiz muhakkaktır. Bugünden sendikadan keramet beklemek abestir.»

İşçilerin dilekleri şu noktalarda toplanıyordu:

Bazı devlet fabrikalarında olduğu gibi çocuk zammı verilmesi.

Ücretli hafta tatili ve senelik paralı izin.

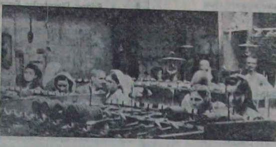
Umumi hastalık sigortasının ihdası.

İhtiyarlık sigortasının bir an evvel tahakkuku.

Şükrü Baturay adındaki bir dokumacı da çok haklı bir dilekte bulundu.

«Devlet fabrikalarında çalışan işçiler % 5 kazanç vergisi ödedikleri halde, hususi fabrikalarda çalışan biz işçiler % 7 kazanç veriyoruz. Bu tefrikin manasını bir türlü anlıyamıyoruz.»

Fazla mesai hakkındaki fikirlerini sordum. Genç işçiler bunun aleyhindeler, fakat çoluk çocuk sahibi yaşlı işçiler fazla mesainin kalkmasına taraftar değiller.

Kadın işçiler çalışırlarken

Bir işçi de ısrarla mesken meselesi üzerinde durdu. Kendisi ailesi ve iki çocuğu ile beraber 1 odada oturuyormuş:

«Oda müthiş rütubetli. Hepimiz romatizmaya yakalandık. Bu derdimize her şeyden evvel çare bulmak lâzımdır» dedi.

Hürmüz Kırteer adındaki bir kız işçi ile tezgâhı başında konuştum. Hayatından memnun olduğunu söyledi. Bütün ısrarlarıma rağmen hiç bir şikâyette bulunmadı. Kadınlar hakikaten erkeklerden daha kanaatkâr oluyorlar.

İşçilerden ayrılacağım sırada meydancı Halil Tükenmez beni yakaladı:

«Beyim, dedi. Topları getirip götürüyorum, ortalığı silip süpürüyorum; aldığım saatte 31 kuruş. 5 çocuk babasıyım. Bu para ile nasıl geçinirim?»

İşverenle de 1 saat kadar konuştum. Halil Tükenmez'in şikâyetini kendisine naklettim. Şu cevabı verdi:

«Her işçiye ancak değeri kadar ücret verebilirim. Bir meydancıdır, deyip zam yaparsam, bu sefer sanat sahibi işçilerle onu müsavi tutmuş olur, ötekilere de zam yapmak mecburiyetinde kalırım.»

İşveren, 1947 yılı zarfında işçilerine sarfettiği paraların listesini muhasebeden çıkarttırıp bana verdi. Geçen yıl fabrikanın 1 aylık vasati işçi sayısı 710 imiş ve bu işçiye şu paralar sarfedilmiş:

Sanatoryom tedavileri 7367 lira, ilâç bedelleri 5508 lira, harice muayene ücretleri 3143 lira, hastalar için taksi 422 lira, istirahat yevmiyeleri 3072 lira, diş tedavileri 581 (bir aylık), yemek parası 81894 lira, doktor ve hastabakıcı parası 4520 lira, işçi ikramiyeleri 28750 lira, iş elbisesi 20309 lira, işçi ücretleri 796083 lira, işçi sigortalarına 23023 lira. Yekûn 979703 lira. Her işçiye isabet eden aylık para 130 liradır.

İşveren diyor ki:

«İşçiyi memnun etmek bizim hem şahsi menfaatimiz icabı, hem insani, hem de vatani bir borcumuzdur. İmkânların müsaadesi nisbetinde işçime her şeyi vermiye hazırım.»

Adalet mensucat fabrikasının iplik dairesinden bir görünüş — Yanda, muharririmiz işçilerle görüşürken

Müsabakamız

Türk işçisinin hususiyetlerini bir cümlede, veciz bir şekilde en güzel ifade edecek işçiler arasında bir müsabaka açıyoruz. Müsabaka 23 Ekim 1948 Cumartesi günü sona ermiş olacak ve 30 Ekim 1948 Cumartesi günü çıkacak nüshamızda müsabakada kazananlar ilân edileceklerdir.

GELEN VECİZELER:

2 — En mukaddes hak emek hakkıdır. En mukaddes aşk ta; san'at aşkıdır.

Muzaffer Aldanmaz
Sümerbank Kayseri
Bez Fabrikasında
Dökümcü

★

3 — Türk işçisi okşandıkça şahlanır, onu gücendirme.

Habip Seval
Selülöz Basımevi
Baş Mürettibi

ANKETİMİZ

İşçi dâvasına hizmet için intişar eden Hürbilek, dâvanın en mühim konusu üzerinde işçilerin fikirlerini yaymak ve bir netice çıkarmak maksadiyle, bir anket açmıştır.

Sualimiz şudur:

Türk işçisinin kalkınması ve refaha kavuşması için mutlaka yapılması gereken en önemli iş, sizce hangisidir?.

Suale kısaca herkes cevap verebilir. Gelen cevapları neşrediyoruz:

Hak isteme hürriyetini ve bileğinin hakkının verilmesini sağlayacak kuvvetli bir işçi birliğinin meydana getirilmesidir.

Habip Seval
Selülöz Basımevi
Baş Mürettibi

Yine mesken davası

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

bağlılığı azdır. Halbuki Türk milletinde toprak bağlılığı vardır ve bu bağlılıktan da onun meşhur vatanseverlik duygusu doğar.

Türlü fedakârlıklara, bin zahmete katlanıp kendine bir yuva kurmak hevesinde olan bir millete bu imkân verilmelidir. Nihayet bu dağ ile deve değildir. Büyük şehirler civarında devlete yani hazineye, belediyeye ve hususi idarelere ait pek çok arazi vardır. Bu arazi arasında evkafa ve şahıslara ait parçalar da bulunur. Bunlar da iyi kötü bir değerle istimlâk olunabilir. Bu suretle elde edilecek geniş alanlar parsellere taksim olunur, yolları yapılır ve parseller ihtiyaç sahiplerine uzun vadeli taksitlerle dağıtılır. Ev yaptırmak istiyenler de fazla ve sıkıcı imar kaidelerine tâbi tutulmaz, herkes rahat rahat evini yapar, bir de bakarsınız ki bir kaç sene içinde yabani otlar ve dikenlerin bürümüş olduğu geniş alanlar mamur oluyormuş! Halk zaten nasıl olsa (gece kondu) evi yapıyor, hayati ihtiyaç karşısında devletin kanunlarını çiğniyor. Bu suretle hem vatandaşı kanunsuz hareketlere teşvik edilmez, hem de sarfedilen para ve emekle gece kondu evlerinden daha rahat ve daha sıhhi olan (gündüz kondu) evleri meydana gelir.

Bu yazılarımı okuyanlar bunları hayal mahsulü zannetmesinler! İyi niyetle bu işe girişilirse tatbikatta da iyi neticeler alınır.

Nitekim Ankarada şimdi bu yazdıklarım yapılmaktadır. Ankarada yapılan bir şey İstanbulda neden yapılmasın? Bütün İstanbul işçileri sayın Tekel Bakanından vadinin icrasını beklemektedir!

— 10 —

BOLŞEVİK ZINDANLARINDA 12. SENE

Anlatan: *İ. T. A.* — Yazan: *NAZMİ SEVGEN*

(Her hakkı anlatana aittir. Mehaz gösterilerek iktibas ve nakledilemez)

Yolda, işte bu tam benim işim, inşallah şu fabrikada bir baltaya sap olur da dokumacılığı öğrenir, o suretle memlekete altın bilezikle dönerim diyordum kendi kendime.

Karabanova, Moskova - Sibirya demiryolu üzerinde ufacık bir kasaba. Sakinleri hemen hemen kâmilen işçi. İstasyona inince beş on dükkândan ibaret bir çarşıyı takiben fabrikaya gidilir. Fabrikanın etrafı duvarla çevrilidir. Fabrika muhtelif büyük binalardan ibaret. İşçi; Çar zamanında yapılmış koğuş gibi bir binada oturur. Koca koğuş tahta perdelerle hücrelere bölünmüştür. Hücrelerde evli, büyük koğuşlarda da bekâr işçiler oturur. İşçilerin çocukları Yasli denilen çocuk bakım evindedir. Anababa çocuklarını ancak pazar günü görebilirler. Çocuklar, bakım evinde komünist usulünce bakılır, büyütülür.

Elimdeki mektuba iyi şeyler yazılmış olacak ki fabrika müdürü Laşkof bana iyi muamele etti. Bu cümleden olarak fabrika şeflerinin, mühendislerin, ustabaşıların yattıkları «Don priyez jayuşik» denilen misafirhanede bana da bir oda ayırdılar. Laşkof beni siyasi bir muhacir değil, bilâkis komintern-den gelen bir işçi zannetmişti galiba. Ses çıkarmadım, odaya kuruldum. Aynada bir kendime, bir de odanın mükellef haline baktım, güldüm. Artık sabahları ben de salamlı yumurta yiyor, sütlü kahve içiyordum. Fabrikanın elektrik santralinde stajyer idim. Fabrikada ilk gün herkes beni yahudi sanmış, ben de herkesi komünist zannetmiştim. Bir kaç gün sonra onlar benim yahudi olmadığımı öğrenmişler, ben de onların hepsinin komünist olmadıklarını anlamıştım. Santralde yalnız ustabaşı Galkin komünist idi. Mütebaki on bir işçinin hiç biri komünist değildi.

Sırası gelmişken şunu da ilâve edelim ki koskoca Rusyada ancak üç milyon komünist vardır. Çoğunluğu bunlar idare eder. Diğer halk tabakaları komünist değildir. Vilâyet, kaza, nahiye merkezlerinde olduğu gibi fabrika ve müesseselerde de birer parti komitesi vardır. Komiteler bulundukları yerlerde komünist partisi adına iş görürler.

(Devamı var)

HÜRBİLEK
Haftalık Gazete
Sahibi:
İ. İ. S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden
Sabahattin SELEK
Basıldığı yer: DUYGU Matbaası
Yıllık abonesi: 5 liradır.
Geçmiş nüshalar 20 kuruştur.
Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez.
İş ve işçi arıyanların ilânları parasız neşredilir.
İLAN TARİFESİ
2 inci ve 3 üncü sayfalarda santimi 1.5, son sayfada bir liradır.

Konya Ereğli Mensucat İşçileri Sendikası Ana Tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

k) Lüzumu halinde Sendikayı cemiyetler kanunu ve Medeni kanun hükümleri dairesinde feshetmek,

Genel Kurulun Toplanması

Madde 15— Genel kurul sendikaya kayıtlı üyelerden teşekkül eder ve her yıl Eylül ayı içerisinde adi toplantıya çağrılır. Toplantının yeri günü ve saati gündemle beraber toplantıdan en az 3 gün evvel Valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne haber verilir. Ve en az iki gazete ile bir hafta önceden ilân olunur. Toplantıya gelecek üyeler sendika tarafından her üyeye verilmiş sendika hüviyet cüzdanını yetkili memurlara göstermek mecburiyetindedirler.

Madde 16 — Genel kurul toplantısı, ilân olunan ve valiliğe ve Çalışma Müdürlüğüne bildirilen gün ve saatte ve muayyen yerde yapılır. Müzakerelere başlanabilmesi için sendikaya kayıtlı üye mevcudunun en az onda birinin toplantıda hazır bulunması şarttır. Oturum, evvelâ yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili tarafından açılarak içtima nisabı anlaşılmak üzere yoklama yapıldıktan sonra mevcut üyeler arasında bir başkan bir başkan vekili ve ikiden az olmamak üzere lüzumu kadar kâtip seçilir. Müzakereler, bu suretle seçilmiş olan bakan veya başkan vekili tarafından idare olunur. Tutanak ve yazı işlerinde kâtipler görürler.

Madde 17 — Nisap mevcut olmamasından veya herhangi bir sebepten dolayı toplantı geri bırakıldığı takdirde keyfiyet mucip sebepler ve gelecek içtimaın günü saati ve yeri zikredilmek şartile gündemle beraber en az iki gazete ile bir hafta önceden ilân olunur ve Valiliğe, Çalışma Müdürlüğüne bildirilir. Genel kurul toplantısı (20) günden fazla geri bırakılmaz ve ikinci toplantıda nisap mevcut olsun olmasın oturum 16. cı madde gereğince açılarak görüşmelere başlanır.

Madde 18 — Genel kurul toplantısında okunacak olan çalışma ve hesap raporlarile denetim kurulu raporu ve teklif olunacak bütçe toplantıdan en az bir hafta önce sendika mümessillerine iş yerlerindeki sendika tahtasına asılmak üzere gönderilir. Ve sendika merkezinde üyelerin mütalea ve tetkiklerine hazır bulundurulur.

Madde 19 — Genel kurulun müzakere gündemi 14 maddenin fıkraları sırasına göre tertip olunur. Gündemde yazılı olmıyan konular müzakere edilemez. Ve gündemin sıra tertibinde değişiklik yapılamaz. Mevcut üyelerin en az yirmide birinin talebi ile gündeme istenilen konular ilâve edilir.

Madde 20 — Kararlar, Genel kurul toplantısında hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile verilir her üye bir oy sahibidir. Oy verecek üyenin oturumda şahsen hazır bulunması şarttır. Hazır bulunmayan üyenin yazı ile veya vekâleten vereceği oy muteber değildir.

Olagan üstü toplantı

Madde 21 — Aşağıda yazılı hallerde genel kurul olagan üstü toplantıya çağrılabilir.

a) Sendika üyelerinin en az beşte birinin yönetim kuruluna sunulacak yazılı teklifi ile

b) denetçiler, muamelâtta gördükleri yolsuzlukları genel kurula acele bildirmek mecburiyetini hissettikleri takdirde bunların talebile,

c) İdare cihazının toplan istifası halinde 26 ıncı madde gereğince genel kurul 15. ci maddede yazılı şartlara riayet olunarak ve mucip sebepler zikredilerek olagan üstü toplantıya çağrılır.

Tutanaklar ve kararlar.

Madde 22— Genel kurulun müzakere tutanakları başkan, başkan vekili ve kâtipler tarafından imzalanarak saklanırlar. Kararlarda ayrıca yazılarak aynı kimseler tarafından imza olunarak saklanır. Sendika üyeleri her zaman sendika merkezinde bu zabıtları ve kararları tetkik ve mütalea etmek hakkını haizdirler.

(Devamı var)